

M&B
Management & Bestuur
Universiteit Antwerpen

Bestuurskracht in Vlaanderen: knelpunten en mogelijke oplossingen

Prof. Wouter Van Dooren

Studiedag Bestuurskracht

Leuven, Provinciehuis, 4 juni 2015

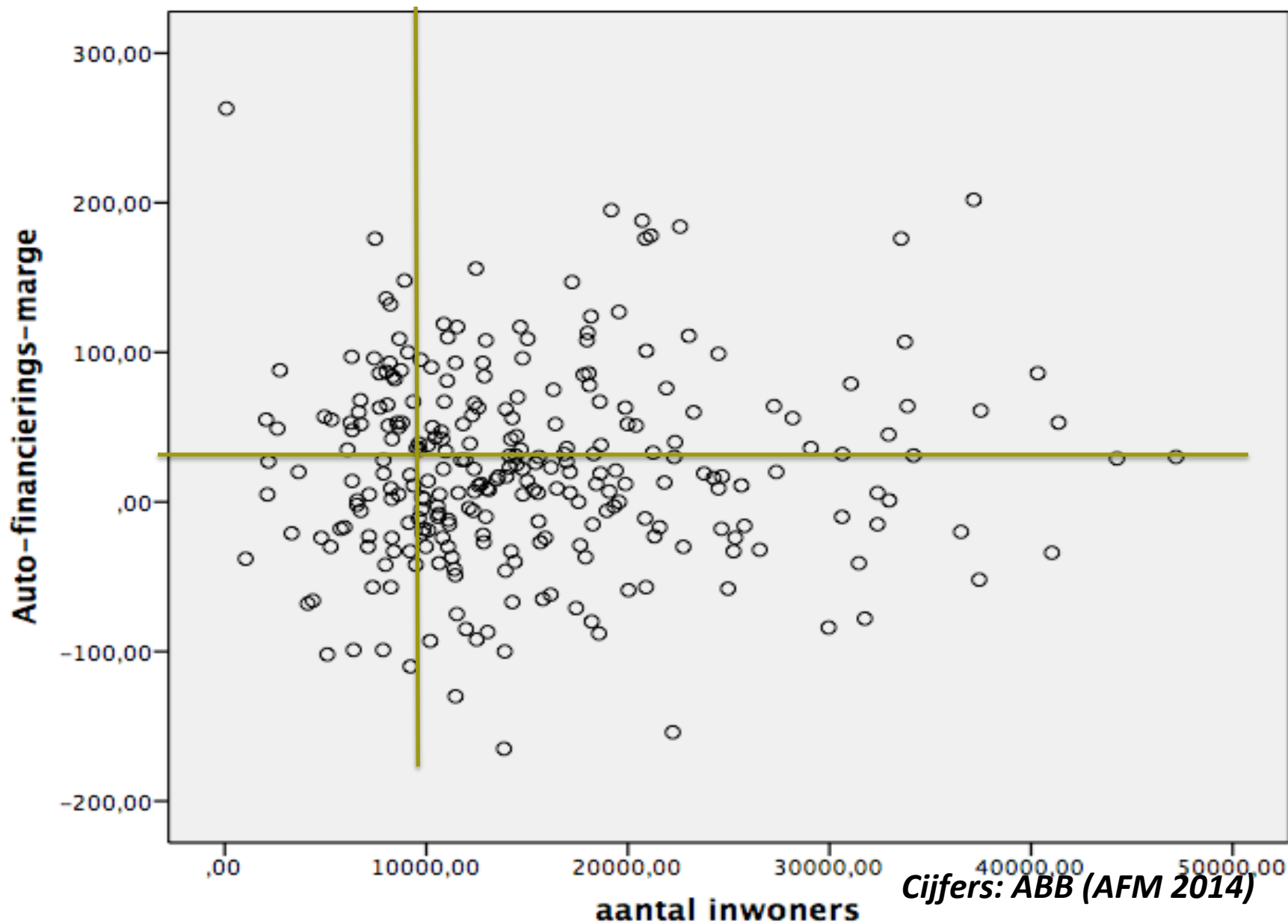
Inhoud

- 3 Bestuurskrachtmythes
- 3 Bestuurskrachtproblemen
- 3 Oplossingsrichtingen

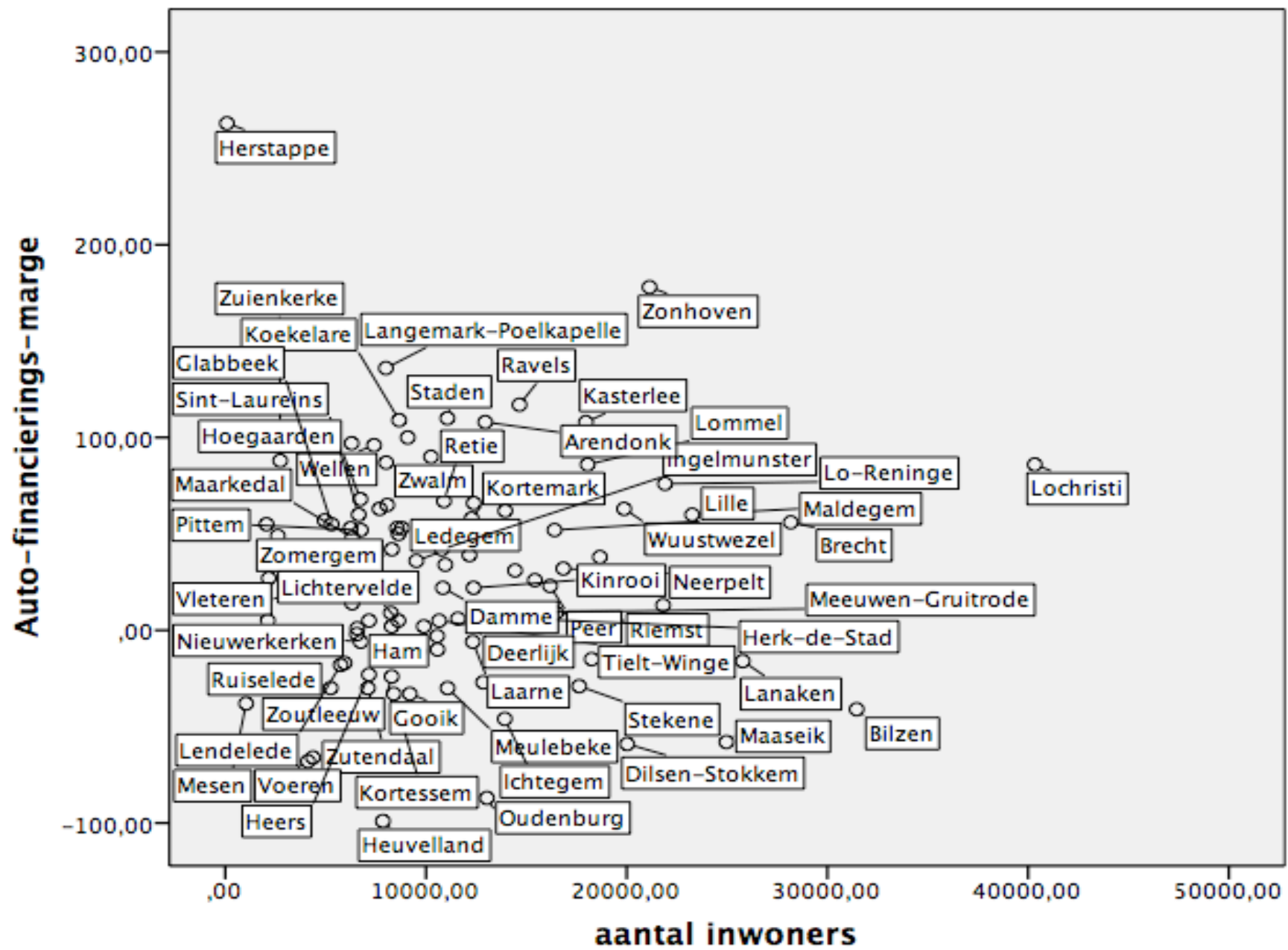
Mythe I:

“Het gebrek aan bestuurskracht is een financieel probleem”

➔ **Autofinancieringsmarge zonder centrumgemeenten**

→ Autofinancieringsmarge van de landelijke gemeenten

Bestuurskrachtbeleid leverde tot nog toe nauwelijks besparingen

Wel kwaliteitsverbetering:

“Ons OCMW had vroeger enkel een personeeldienst, nu hebben we een echt HR beleid”

“Dankzij integratie kunnen we een ICT’er aannemen die maakt dat we de snelle ontwikkelingen in dit veld kunnen volgend”

Quotes uit de studie over samenwerking gemeente – OCMW in de ondersteunende diensten (Uantwerpen -2012)

Mythe II

“De mythe van de ideale schaal”

→ Goede schaal is belangrijk, maar is moeilijk uit te drukken in aantal inwoners

- Impact van meerdere kernen
- Impact van oppervlakte
- Impact van ligging (bv. kustgemeenten, stadsrand)
- Impact van beleidsveld
- Veranderlijk in de tijd ...

Mythe III

“Uiteindelijk moeten we toch naar fusies”

→ Opletten voor doelverschuiving: Fusies zijn een middel en geen doel op zich.

Kernvraag:

- welke problemen kan fusie oplossen?
- welke problemen moet een bestuurskrachtbeleid oplossen?

Wat zijn de problemen die we met een bestuurskrachtbeleid moeten oplossen?

- I. Organisatorisch / kwetsbaarheid, professionaliteit
- II. Beleidsmatig / beleidsafstemming, beleidscapaciteit
- III. Politiek / sturing van IGS, nabijheid

→ “OBP”

Oplossingsrichtingen

BINNEN de Gemeente

TUSSEN Gemeenten

FUSIES

→ *Toetsen aan "OBP"*

I. Wat kan er binnen de gemeentegrenzen?

Lokale verantwoordelijkheid opnemen – lokaal activisme

Maar ook:

1. Communicatie met en responsabilisering van administratie
2. Maximale integratie gemeente/OCMW
3. Samenwerking met andere lokale actoren (buitendiensten, vzw's, verenigingen, privé): "Lokaal met een hoofdletter" (F. De Rynck)
4. Rationeel kernenbeleid
5. Minder politieke mandaten

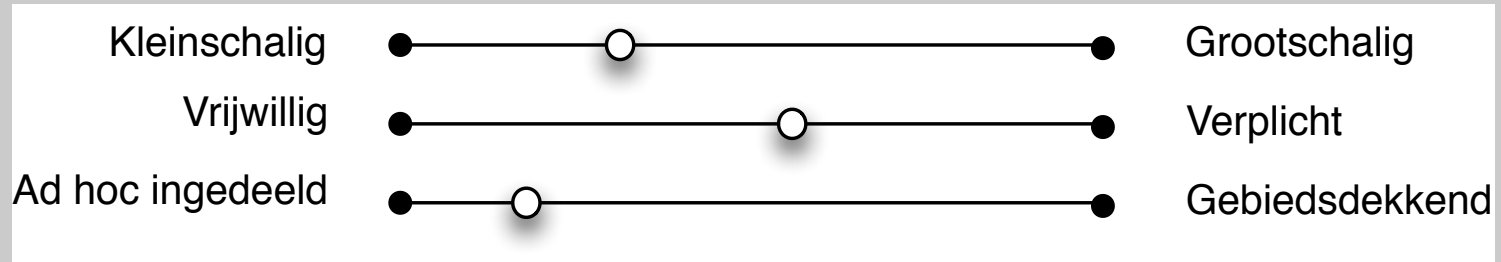
II. Samenwerking tussen de gemeenten?

Slimme samenwerking kan bestuurskracht versterken

- Organisatorisch: bijvoorbeeld delen van ambtenaren, van materiaal, ...
- Beleidsmatig: bijvoorbeeld mobiliteitsplannen, inplanting KMO'zones, ...
- Politiek: bijvoorbeeld burgemeesteroverleg

→ Maar is het nog beheersbaar?

II. Samenwerking tussen de gemeenten?

Kleinschalig, vrijwillig en ad hoc is **actiegericht** en **toerekenbaar**, maar is vrijblijvend en **kwetsbaar**

Grootschalig, verplicht en gebiedsekkend creëert **beleids capaciteit** en **stabiliteit**, maar staat ver van de **lokale democratie**

DUS: kwetsbaarheid van samenwerking verminderen en democratisch verankeren

II. Samenwerking tussen de gemeenten?

- **Vastomschreven, gebiedsdekkende** werkingsgebieden voor IGS
- Democratische **verantwoording & sturing**
- Geen **opt-out**

III. Fusies?

Wat is het echte fusiedebat?

Onderscheid tussen fusies en selectieve grenscorrecties

- Zeer kleine gemeenten die geen minimaal bestuurlijke apparaat op de been kunnen houden.
- Onlogische indelingen uit de fusie van 1976.

Debat zuiver houden.

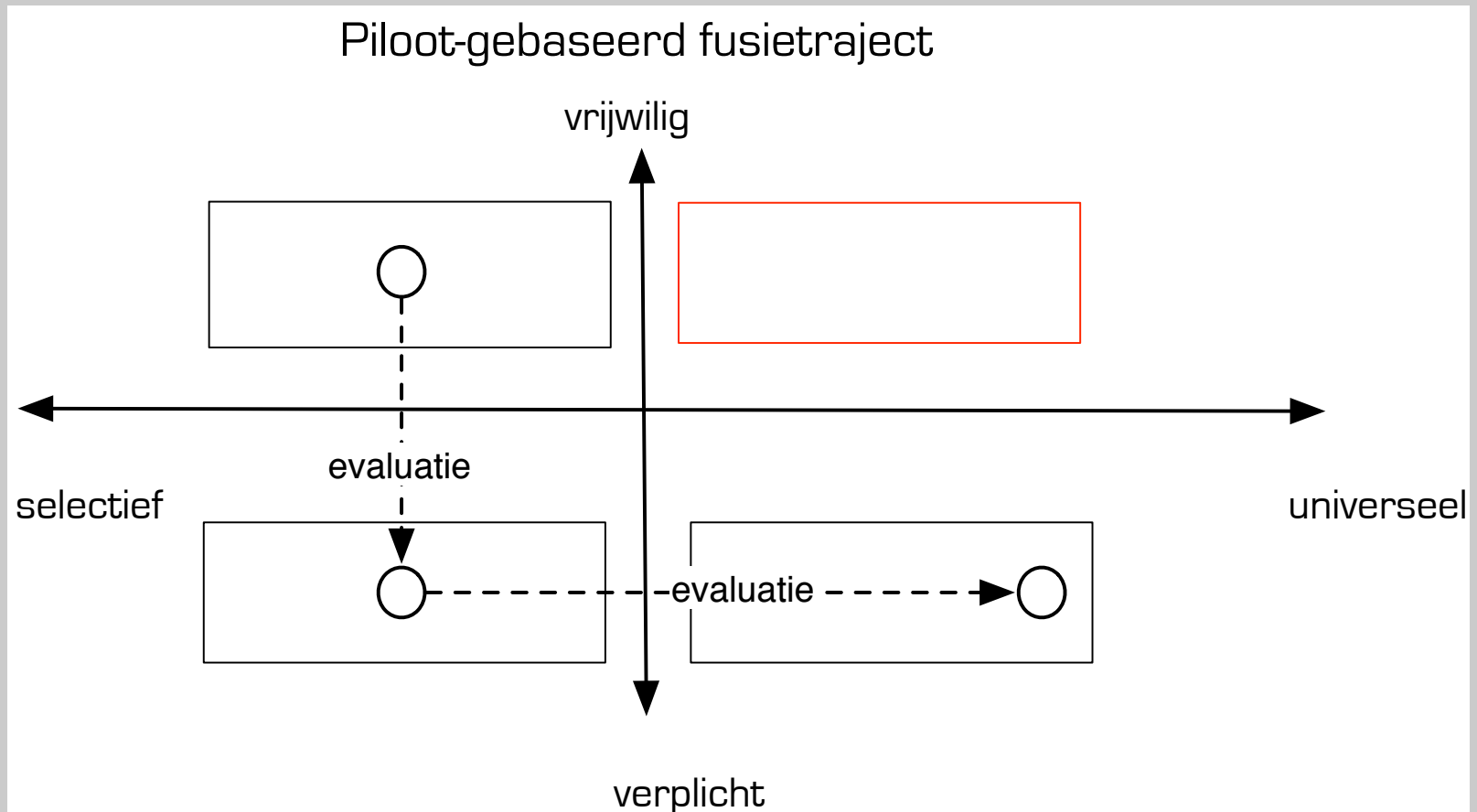
III. Fusies?

Pleidooi voor een behoedzaam beleidstraject

- Fusie is een onomkeerbare ingreep, met aanzienlijke transitiekosten: we moeten zeker zijn.
- Daarom best een pilootgebaseerde aanpak met evaluatie van organisatorische, beleidsmatige en politieke meer en minwaarden (OBP).
- Niet op de lange baan, wel lange termijnvisie.

III. Fusies?

Conclusie

- Korte termijn:
  - Intern en IGS
  - Bestuurskrachtmonitoring als evidence base
- Middellange termijn:
  - Structureren van de samenwerking
  - Grenscorrecties en vrijwillige fusies
- Lange Termijn:
  - Fusies indien nodig
  - Evaluatie en beleidstraject